

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

Azərbaycan Respublikasının
Təhsil Nazirliyinin

2-386 nömrəli 28.08 2020-ci
il tarixli qərarı ilə təsdiq
edilmişdir.

BAKALAVRİAT SƏVİYYƏSİNİN İXTİSAS ÜZRƏ

TƏHSİL PROQRAMI

İxtisasın (proqramın) şifri və adı: 050809-Turizm Bələdçiliyi

BAKİ – 2020

BAKALAVRIAT SƏVIYYƏSİNİN 050809-TURİZM BƏLƏDÇİLİYİ İXTİSASI ÜZRƏ TƏHSİL PROQRAMI

1. Ümumi müddəalar

- 1.1. Bakalavriat səviyyəsinin 050809-“Turizm bələdçiliyi” ixtisası üzrə Təhsil Proqramı (bundan sonra ixtisas üzrə Təhsil Proqramı) “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarlarına, eləcə də “Ali təhsilin bakalavriat (əsas (baza ali) tibb təhsili) səviyyəsi üzrə ixtisasların (proqramların) Təsnifatı”na uyğun hazırlanmışdır.
- 1.2. Təhsil Proqramının məqsədləri aşağıdakılardır:
 - İxtisas üzrə məzunun kompetensiyalarını, ixtisasın çərçivəsini, fənlər üzrə təlim və öyrənmə metodlarını, qiymətləndirmə üsullarını, təlim nəticələrini, kadr hazırlığı aparmaq üçün infrastruktura və kadr potensialına olan tələbləri, tələbənin təcrübə keçmə, işə düzəlmə və təhsilini artırma imkanlarını müəyyənləşdirir;
 - Tələbələrə və işəgötürənləri məzunların əldə etdiyi bilik və bacarıqlar, eləcə də təlim nəticələri bərədə məlumatlandırmaq;
 - Təhsil Proqramı üzrə kadr hazırlığının bu proqrama uyğunluğunun qiymətləndirilməsi zamanı bu prosesə cəlb olunan ekspertləri məlumatlandırmaq.
- 1.3. Təhsil Proqramı tabeliyindən, mülkiyyət növündən və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən və həmin ixtisas üzrə bakalavr hazırlığını həyata keçirən bütün ali təhsil müəssisələri üçün məcburidir.
- 1.4. Tələbənin 5 (beş) günlük iş rejimində həftəlik auditoriya və auditoriyadankənar ümumi yükünün həcmi 45 saatdır (xüsusi təyinatlı ali təhsil müəssisələri istisna olmaqla). Həftəlik auditoriya saatlarının həcmi ümumi həftəlik yükün 50%-dən çox olmamalıdır. İxtisasın xüsusiyyətindən asılı olaraq həftəlik yükün həcmi dəyişdirilə bilər.

2. Məzunun kompetensiyaları

- 2.1. Təhsil Proqramının sonunda məzun aşağıdakı ümumi kompetensiyalara yiyələnməlidir:
 - İxtisası üzrə Azərbaycan dilində şifahi və yazılı kommunikasiya bacarıqlarına;
 - İxtisası üzrə ən azı bir xarici dildə kommunikasiya bacarıqlarına;
 - Azərbaycan dövlətçiliyinin tarixi, hüquqi, siyasi, mədəni, ideoloji əsasları və müasir dünyadakı yeri və roluna dair sistemli və hərtərəfli biliklərə, milli dövlətimizin perspektiv inkişafını proqnozlaşdırma qabiliyyətlərinə;
 - Milli dövlətimizin qarşılaşdığı təhdidləri və çağırışları müəyyən etmə bacarıqlarına;
 - İş yerində informasiya texnologiyalarından istifadə etmək qabiliyyətinə;
 - Komandada iş, problemin həllinə ortaq yanaşmaya nail olmaq qabiliyyətinə;
 - Yeni şəraitə uyğunlaşmaq, təşəbbüs irəli sürmək qabiliyyətinə və uğur qazanmaq iradəsinə;
 - Məsələlərin həlli üçün əlavə məlumat resurslarını müəyyən etmək və seçə bilmək qabiliyyətinə;
 - Peşəkar məqsədlər üçün müvafiq məlumatı təhlil etmək, ümumiləşdirmək və tətbiq etmək bacarıqlarına;

- Peşəkar fəaliyyətini planlaşdırmaq və təşkil etmək, gələcək təhsilini və mövcud bacarıqlarını təkmilləşdirilmək, vaxtı idarə etmək və tapşırıqları vaxtında tamamlamaq qabiliyyətinə;
- Fəaliyyətində sosial və ekoloji məsuliyyətə, eləcə də vətəndaş şüuru və etik yanaşmaya, həmçinin keyfiyyətə üstünlük vermək bacarığına;
- Bilik və bacarıqlarını inkişaf etdirmək məqsədilə vəziyyəti və özünü yenidən qiymətləndirmək və özünütənqid bacarığına;
- Yazılı və şifahi şəkildə effektiv ünsiyyət və təqdimat bacarığına;
- Qrupu idarəetmə bacarığına;
- Sosial və peşəkar etik dəyərləri tənqidi baxımdan qiymətləndirmək bacarığına;
- Həyat boyu öyrənməyə müsbət münasibət bəsləmək, rəhbərlik etdiyi insanların peşəkar bilik və bacarıqlarını artırmaq, özünü şəxsən və peşəkar şəkildə inkişaf etdirmək bacarığına;
- Mürəkkəb sistemləri təhlil etmək, əlaqələri aşkarlayıb dərk etmək, müxtəlif sahələrdə və fərqli səviyyələrdə sistemlər arasında əlaqə prinsiplərini dərk etmək, qeyri müəyyən şəraitdə fəaliyyət göstərmək(sistemli düşüncə kompetensiyası);
- Gələcəyin (mümkün,ehtimal edilən,arzu olunan) fərqli variantlarını dərk etmək və qiymətləndirmək qabiliyyəti, gələcək haqqında aydın fikir formalaşdırmaq, fəaliyyətin mümkün nəticələrini qiymətləndirmək, risk və mümkün dəyişiklikləri nəzərə almaq(proqnostik kompetensiya);
- Yerli və global səviyyələrdə dayanıqlığın təmini və yüksəldilməsinə yönəlmiş novator qərarların qərarların kollektiv işlənməsi və gerçəkləşdirilməsi bacarığı(strateji baxış kompetensiyası);
- Başqalarından öyrənmək, digərlərinin tələbatlarını, fikirlərini və hərəkətlərini anlamaq, qrupda yaranan konfliktləri həll etmək, problemləri kollektivin səyi ilə həll etmək(kollektiv iş kompetensiyası);
- Qəbul olunmuş norma, yanaşma və fikirləri təhlil etmək, öz baxışlarını və fəaliyyətini kritik qiymətləndirmək, dayanıqlı inkişaf məsələləri ilə bağlı diskusiyalarda öz mövqeyini müdafiə etmək(kritik düşüncə kompetensiyası);
- Cəmiyyətdə öz rolunu kritik qiymətləndirmək(özünüdərkətmə kompetensiyası);
- Mürəkkəb problemlərin həlli məqsədilə probleme yönəlik fərqli yanaşmalardan istifadə bacarığı, sadalanan kompetensiyalar əsasında kompleks və ədalətli qərarların qəbulu(problemin kompleks həlli kompetensiyası).

2.2. ***Məzun aşağıdakı peşə kompetensiyalarına yiyələnəlidir:***

- Bələdçilik fəaliyyəti çərçivəsində turizmin əsas anlayışlarını, ideyalarını və inkişaf meyllərini təhlil etmək bacarığına;
- Müştəri məmnuniyyətini nəzərə alaraq bələdçi peşəsi ilə bağlı xidmət tələblərini yerinə yetirmək bacarığına;
- Turizm biznesini səmərəli idarə etmək bacarığına;
- Turizm sahəsi və bələdçiliklə əlaqəli hüquqi tənzimləmələri və peşə standartlarını tətbiq etmək bacarığına;
- Turizm bələdçiliyi fəaliyyətini müvafiq beynəlxalq standartlara və hüquqi normalara uyğun qaydada həyata keçirmək bacarığına;
- Turizm resurslarından istifadə etməklə yeni turizm marşrutlarını və ekskursiya proqramlarını hazırlamaq bacarığına;
- Sosial elmlər sahəsində ilkin elmi tədqiqat bacarıqlarına;
- Turizm sənayesinin strukturu, fəaliyyəti və inkişafının əhəmiyyəti haqqında bilikləri tətbiq etmək bacarığına;

- Bələdçi fəaliyyəti üçün zəruri olan məlumatları toplamaq, təhlil etmək və şərh etmək bacarığına;
- Turizmlə əlaqəli problemləri müəyyən etmək, onları araşdırmaq, müzakirələr aparmaq və analitik yanaşma tətbiq edərək problemlərin həll yollarını göstərmək səriştəsinə;
- Tələb olunan xarici dilləri ən yüksək səviyyədə istifadə etmək səriştəsinə;
- Müştəri məmnuniyyətini nəzərə alaraq bələdçi peşəsi ilə bağlı xidmət tələblərini yerinə yetirmək səriştəsinə;
- Turizm sektorunun tələblərinə uyğun olaraq informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından və proqramlarından(Excel, Word,Power Point, Photoshop, SPSS, Stata, Python və s.) istifadə edə bilmək bacarığına;
- Vaxtın effektiv idarə edilməsini, stres menecmentini, kreativ, tənqidi və analitik düşüncə formalarını bilmək, problemi həll etmə və qərarvermə texnikalarına, natiqlik bacarıqlarına sahib olmaq, eləcə də komanda işini bilmək və liderlik prinsiplərinə yiyələnmək;
- Peşə fəaliyyətində etik və sosial dəyərlərə uyğun hərəkət etmək qabiliyyətinə;
- Beynəlxalq mühitdə müxtəlif mədəniyyətlərdən olan insanlarla ünsiyyət qurmaq səriştəsinə;
- Qrup dinamikasını başa düşmək və bələdçilik fəaliyyətinin təşkilində nəzərə almaq bacarığına;
- Turizm sahəsində sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirmək üçün müasir idarəetmə bacarığına;
- Turizm məhsulunun hazırlanması və marketinqinin həyata keçirilməsi səriştəsinə;
- Turizm menecmenti sahəsində qazanılmış bilik və bacarıqları turizmin müxtəlif fəaliyyət sahələrində tətbiq etmək səriştəsinə;
- Mühasibatlıq üzrə biliklərə malik olmaq və maliyyə hesabatlarını təhlil etmək bacarığına;
- Bir turu planlaşdırmaq, hazırlamaq və idarə etmək bacarığına;
- İlk tibbi yardım bacarığına;
- Müxtəlif mədəniyyətlər haqqında məlumatlı olmaq və onları izah etmək bacarığına(PK-24);
- Beynəlxalq turizm bazarlarında mövcud və potensial meylləri anlamaq, müqayisə etmək və şərh etmək bacarığına;
- Turizm menecmenti sahəsində qazanılmış bilik və bacarıqları turizmin müxtəlif fəaliyyət sahələrində tətbiq etmək səriştəsinə;
- Turizm sahəsində peşəkar ünsiyyət qurmaq bacarığına;
- Turizm bazarında yeni trendləri təhlil etmək bacarığına;
- Turizm sahəsində layihələri idarə etmək bacarığına;
- Azərbaycanın mədəni irsini turizm baxımından dəyərləndirmək bacarığına.

3. Təhsil Proqramının strukturu

3.1. Təhsil Proqramı 240 (4 il) AKTS kreditindən ibarətdir. Kreditlər aşağıdakı şəkildə bölüşdürülür:

Fənlərin sayı	Fənnin adı	AKTS krediti
	Ümumi fənlər	30

1	Azərbaycan tarixi - Bu fənn Azərbaycanın dövlətçilik ənənələrinin yaranması, formalaşması və inkişafını sistemli şəkildə, xronoloji ardıcılıqla öyrənir, Azərbaycan dövlətçiliyinin formalaşmasında siyasi, ideoloji, iqtisadi və mədəni amillərin rolunu təhlil və tədqiq edilir. Həmçinin, müasir dünyada Azərbaycan dövlətinin yeri və rolu sistemli təhlil edilir.	5
2	Azərbaycan dilində işgüzar və akademik kommunikasiya - Bu fənn çərçivəsində tələbələrə Azərbaycan dilində təqdimat etmək, nəqliq, akademik və işgüzar yazı bacarıqlarının aşılması.	4
3	Xarici dildə işgüzar və akademik kommunikasiya - Bu fənn çərçivəsində tələbələrə təhsil aldıkları ixtisas üzrə ən azı bir xarici dildə təqdimat etmək, nəqliq, akademik və işgüzar yazı, şifahi və yazılı bacarıqları öyrədilir.	15
4	Seçmə fənlər (Seçmə fənlər ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilir. İxtisasın spesifikasiyasından asılı olaraq seçmə fənlərə əlavələr edilə bilər.)	
4.1	Fəlsəfə	3
	Sosiologiya	
	Azərbaycan Respublikasının konstitusiyası və Hüququn əsasları	
	Məntiq	
	Etika və estetika	
4.2	Multikulturalizmə giriş	3
	İnformasiya texnologiyaları (ixtisas üzrə)	
	İnformasiyanın idarə edilməsi	
	Sahibkarlığın əsasları və biznesə giriş	
	Politologiya	
İxtisas fənləri		120
5	Turizmə giriş - Bu fənn turizmin inkişaf tarixi, sosial-iqtisadi mahiyyəti və onun elmi əsasları, turizm növlərinin, tiplərin və resursların təsnifatı və bölgüsü, turizm işinin təşkili əsasları haqqında biliklər verir.	5
6	Bələdçiliyin əsasları - Bu fənn bələdçilik fəaliyyətinin mahiyyəti, əsas xüsusiyyətləri və iş prinsipləri haqqında hərtərəfli təsəvvür yaratmaqla yanaşı tələbələrə bələdçilik fəaliyyəti ilə əlaqədar ləksiki bilikləri və texniki bacarıqları aşılayır.	5
7	Azərbaycan coğrafiyası - Bu fənn Azərbaycanın təbii şəraiti, təbii ehtiyatları, əhalisi və demografik vəziyyəti, dünya ölkələri ilə müqayisədə Azərbaycanın iqtisadi və sosial-coğrafi xüsusiyyətləri, qloballaşma prosesində iştirakı barədə hərtərəfli təsəvvür yaratmaqla tələbənin sosial və iqtisadi tərəkürünü və ekoloji mədəniyyətini inkişaf etdirir.	5
8	Dayanıqlı turizm - Bu fənn dayanıqlı turizmin mahiyyətini, dayanıqlılıq prinsiplərini və dayanıqlı inkişafın əhəmiyyətini tədqiq edir, dayanıqlı turizmde əsas iştirakçıların vəzifələri, destinasiyaların inkişafı və dayanıqlılıq arasındakı əlaqəni təhlil edir, dayanıqlı turizmin inkişafı üçün idarəetmə strategiyalarını müəyyən edir, dayanıqlı turizmin göstəriciləri və destinasiyaların dayanıqlılıq prinsiplərinə görə sertifikatlaşdırılması haqqında məlumat verir.	4

9	Turizm hüququ - Bu fənn turizmlə əlaqəli hüquqi problemləri tənqidi qiymətləndirmək, təhlil etmək və müzakirə etmək, müxtəlif təsərrüfat subyektlərinin formalaşması, şirkətlərin və digər sahibkarlıq müəssisələrinin fəaliyyətinin hüquqi əsaslarla idarə edilməsi, turizm sektorunda istehlakçı hüququn təmin edilməsi kimi məsələlərə dair elmi əsas formalaşdırır, praktik vəziyyətlərdə hüququ qaydaları tətbiq etmək üçün biliklər verir.	5
10	Turizm məhsulunun hazırlanması - Bu fənn mövcud turizm məhsullarını təhlil edir, yeni turizm məhsulları və təcrübələrini uğurla inkişaf etdirmək üçün lazım olan alətlər və strategiyalar ilə tələbni tanış edir, turizm məhsullarının planlaşdırılması və hazırlanması ilə əlaqəli bilik və bacarıqları inkişaf etdirir.	5
11	Turizm marşrutları və ekskursiya işinin təşkili - Bu fənn Azərbaycanda mövcud turizm marşrutları və onların xüsusiyyətləri haqqında məlumat verir, yeni marşrutların təşkili üçün tələb olunan bacarıqları aşılıyır, ekskursiya işinin təşkilini, o cümlədən, ekskursiyaların hazırlanma texnologiyalarını, aparılmasının əsas metodiki üsullarını və təşkili texnikasını təhlil edir.	5
12	Turist davranışı və psixologiyası - Bu fənn tələbəyə turistlərin psixologiyası və istehlakçı davranışı sahəsində aktual mövzular haqqında əsas məlumatları verir, istehlakçı davranışına dair psixoloji anlayışları müzakirə edir, turizm marketinqinin aspektlərini psixoloji əsaslarla təhlil edir, istehlakçıların seçim və qərarına təsir edən amilləri izah edir və bu məsələlərdən qaynaqlanan bacarıqları formalaşdırır.	5
13	Ədəbiyyat və milli mədəni kimlik - Bu fənn Azərbaycan ədəbiyyatının xarakterik cəhətlərini, söz sənəti nümunələrini, görkəmli ədiblərin heyat və yaradıcılığını, tarixi-ədəbi prosesin mühüm faktlarını (ayrı-ayrı dövrlərdə ədəbiyyatın inkişaf meyilləri, ədəbi cərəyanlar, ədəbi mübarizələr və s.) təhlil edir, Azərbaycan ədəbiyyatının milli kimliyin formalaşmasında rolunun öyrənilməsini tədqiq edir.	4
14	Etnoqrafiya - Bu fənn etnoqrafiyanın nəzəri əsaslarını əhatə etməklə, mədəni müxtəlifliyi və mədəniyyətlərin inkişaf xüsusiyyətlərini, müxtəlif sosial qrupların mədəni özünəməxsusluğunu və davranış xüsusiyyətlərini qiymətləndirmək, Azərbaycanda mövcud olan zəngin qeyri-maddi mədəni irsin etnoqrafiya baxımından əhəmiyyətini, müxtəlifliyini və tarixini şərh etmək və bu məlumatları gələcək bələdçilik fəaliyyətində tətbiq etməki üçün elmi zəmin yaradır.	4
15	Təsviri incəsənət - Bu fənn təsviri sənətin əsas anlayışlarını, təşəkkül tarixini və növlərini tanıdır, görkəmli azərbaycanlı və beynəlxalq təsviri sənət nümayəndələri və onların məşhur sənət əsərləri haqqında məlumatları özündə əks etdirir, təsviri sənət janrlarını fərqləndirmək, məzmun və üslub xüsusiyyətləri əsasında əsərlərin çatdırdığı estetik və emosional təəssüratları müəyyən etmək bacarıqlarını aşılıyır.	4
16	Azərbaycanın şəhərsalma tarixi - Bu fənn tələbələrə Azərbaycanda şəhərsalmanın əsas xüsusiyyətlərini, tarixi inkişaf mərhələlərini öyrətməklə tələbələrdə şəhərsalmanın tarixi ənənələri haqqında ümumi təsəvvürün formalaşmasına kömək edir.	4
17	Memarlığa giriş - Bu fənn Azərbaycan memarlıq tarixinin əsas inkişaf mərhələləri haqqında məlumatı özündə cəmləşdirir, Azərbaycan memarlığının inkişaf xüsusiyyətləri, memarlıq məktəbləri, müdafiə, saray, xatirə, mülki və fərqli təyinatlı tikililər haqqında əhatəli məlumat verir, beynəlxalq və milli memarlıq üslubları haqqında təsəvvür yaradır.	4

18	Bədii ifaçılıq sənətinin tarixi - Bu fənn tələbəyə Azərbaycan ifaçılıq sənətinin tarixi, müxtəlif növləri, janrları, görkəmli nümayəndələri və yaradıcılıq nümunələri haqqında öyrədir, eləcə də tələbədə Azərbaycan ifaçılıq sənətinin yerli və beynəlxalq əhəmiyyəti haqqında fikir formalaşdırır.	4
19	Dünya və Azərbaycan muzeyləri - Bu fənn dünya və Azərbaycan muzeyləri haqqında, o cümlədən muzeylərdə qorunan eksponatlar haqqında nəzəri məlumatları əhatə edir, bələdçilik fəaliyyətində bu biliklərin tətbiqi yollarını öyrədir.	4
20	Dekorativ tətbiqi sənət - Bu fəndə təsviri sənətin əsas növlərindən biri olan dekorativ tətbiqi sənətin müxtəlif sahələri işıqlandırılır, Azərbaycan xalq dekorativ tətbiqi sənətinin inkişaf tarixi, ənənələri və nümunələri haqqında fikir formalaşdırılır, dekorativ sənətin əsasını təşkil edən kompozisiya anlayışı, onun qurulmasının bədii vasitələri, rəngin faktoru, onun harmoniyasını təşkil edən üsullar və əsas prinsipləri haqqında öyrədilir. Həmçinin, bu fənnin tədrisi zamanı tələbədə bədii zövq və təxəyyül inkişaf etdirilir.	4
21	Menecmentin əsasları - Bu fənn menecmentin mahiyyəti, prinsipləri, funksiyaları, metodları və idarəetmə üsulları barədə məlumat verir və tələbənin menecment sahəsində ilkin biliklərə yiyələnməsini təmin edir.	5
22	Marketinqin əsasları - Bu fənn marketinqin mahiyyəti, onun funksiya və prinsiplərini, istehlakçı davranışı və bazarın segmentləşdirilməsi məsələlərini işıqlandırır, marketinq tədqiqatlarının aparılması bacarıqlarına yiyələnmək üçün zəmin yaradır.	5
23	Mühasibat uçotu - Bu fənn tələbədə maliyyə və vergi orqanları, banklar, investolar və digər maraqlı təşkilatlar və şəxslər tərəfindən müəyyən olunmuş qaydalar və normaları izah edir; mühasibatlıq hesabatlarının düzgün tertibatını öyrədir.	5
24	Arxeologiya, mədəniyyət və turizm - Bu fənn çərçivəsində tələbələrə ölkəmizin arxeologiya tarixi, arxeoloji abidələri və onların turizmin inkişafında əhəmiyyəti haqqında biliklər verilir və arxeoloji qazıntıların aparıldığı ərazilər haqqında öyrədilir.	4
25	Turizmdə vasitəçilər - Bu fənnin tədrisi zamanı tələbədə turizm bazarınının təchizat zəncirində fəaliyyət göstərən vasitəçilər haqqında, o cümlədən onların xüsusiyyətləri, funksiyaları və fəaliyyət istiqamətləri haqqında təsəvvür yaranır.	5
26	Sosial tədqiqata giriş - Bu fənn sosial dünyanı necə təhlil, dərk və şərh etməyə həsr edilib, keyfiyyət və kəmiyyət əsaslı tədqiqat üsullarından istifadə etməklə tədqiqat aparmağın ümumi prinsiplərini öyrədir.	4
27	Xarici dil - Bu fənn çərçivəsində tələbə xarici dildə sərbəst və pəşəkər ünsiyyət qurmağı öyrənir, ölkəmiz haqqında informasiyanı yüksək səviyyədə qonaqlara çatdırmaq bacarığına yiyələnir.	15
28	Mülki müdafiə və ilkin tibbi yardım - Bu fənn fəvqəladə halların xarakteristikasını, fəvqəladə halların qiymətləndirilməsi və mülki müdafiə normalarına riayət edərək onların idarə edilməsini, o cümlədən ilk tibbi yardımın göstərilməsi kimi verdişləri tətbiq etməyi öyrədir.	6

29....	Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən fənlər¹ <i>Burada olan fənlər hər bir ali təhsil müəssisəsi tərəfindən fərdi qaydada müəyyən edilir və həmin ixtisasın tədris planında əksini tapır.</i>	60
Təcrübə		
...	Təcrübə	30
	CƏMİ AKTS	240

4. Tədris və öyrənmə

- 4.1. Tədris və öyrənmə mühiti elə təşkil olunmalıdır ki, tələbələr təhsil proqramında nəzərdə tutulan təlim nəticələrini əldə edə bilsinlər.
- 4.2. Tədris və öyrənmə metodları müvafiq sənədlərdə (məsələn, müəllimin sillabusunda və s.) təsvir edilməli və ictimaiyyətə (məsələn, universitetin veb sahifəsində, proqramın broşurlarında və s.) açıq olmalıdır.
- 4.3. Tədris və öyrənmə metodları innovativ təhsil təcrübələri nəzərə alınaraq davamlı şəkildə nəzərdən keçirilməli və təkmilləşdirilməlidir. Tədris və öyrənmə metodlarının müntəzəm şəkildə təkmilləşdirilməsi universitetin keyfiyyət təminatı sisteminin bir hissəsi olmalıdır.
- 4.4. Təlim prosesində fərqli tədris metodlarından istifadə edilməlidir. Bu metodlar tələbəyönümlü yanaşmanı və tələbələrin təlim prosesindəki fəal rol oynamasını təşviq etməlidir. İstifadə ediləcək tədris və öyrənmə metodlarına aşağıdakıları nümunə olaraq göstərmək olar:
- mühazirə, seminarlar, praktiki tapşırıqlar;
 - təqdimatlar və müzakirələr, debatlar;
 - müstəqil iş/araşdırma (məsələn, praktiki nümunələrlə iş);
 - layihələr;
 - problemlərə əsaslanan tədris;
 - sahə işləri;
 - rol oyunları;
 - hesabatlar;
 - qrup qiymətləndirməsi;
 - ekspert metodu;
 - video və audio konfrans texnologiyaları;
 - video və audio mühazirələr;
 - distant təhsil;
 - simulyasiyalar;
 - və s.
- 4.5. Təhsildə nəzəriyyə və praktiki təlim arasında tarazlıq gözlənilməlidir. Əsas diqqət əmək bazarının dəyişən ehtiyaclarına uyğun olaraq praktiki bacarıqların gücləndirilməsinə yetirilməlidir.

¹ Bu fənlər professor-müəllim heyətinin təcrübəsi, tədqiqat infrastrukturu, yerli və beynəlxalq iş imkanları nəzərə alınaraq ali təhsil müəssisəsi tərəfindən təklif edilir. Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən fənlər tələbələr üçün seçmə xarakteri daşımalı, eləcə də tələbələrin xarici mübadilə proqramlarında iştirakına şərait yaratmalıdır.

- 4.6. Təhsil proqramı tələbələrin müstəqilliyini dəstəkləməli və ömürboyu təlim konsepsiyasını inkişaf etdirməlidir. Təhsil prosesinin sonunda tələbə hər hansı istiqamətdə müstəqil işləyə bilməli və təhsilini ömürboyu davam etdirməyi bacarmalıdır.

5. Qiymətləndirmə

- 5.1. Qiymətləndirmə elə təşkil olunmalıdır ki, tələbələrin gözlənilən təlim nəticələrini əldə etmələri səmərəli şəkildə ölçülə bilinsin. Bu, əldə olunan irəliləyişi monitorinq etməyə, təhsil proqramlarının nəticələrinə hansı dərəcədə nail olunduğunu qiymətləndirməyə, eləcə də tələbələrlə fikir mübadiləsinə şərait yaratmağa və təhsil proqramlarının təkmilləşdirilməsi üçün ilkin şərtlərin formalaşdırılmasına yardım etməlidir.
- 5.2. Qiymətləndirmə üsulları müvafiq sənədlərdə (məsələn, fənn proqramında, sillabusda və s.) təsvir edilməli və hamı üçün açıq olmalıdır (məsələn, universitetin veb sahifəsində, proqramın broşurlarında və s.).
- 5.3. Qiymətləndirmə üsulları innovativ tədris təcrübələri nəzərə alınaraq davamlı şəkildə nəzərdən keçirilməli və təkmilləşdirilməlidir. Qiymətləndirmə üsullarının müntəzəm şəkildə yenilənməsi ali təhsil müəssisəsinin keyfiyyət təminatı sisteminin bir hissəsi olmalıdır.
- 5.4. Tədris prosesində fərqli qiymətləndirmə üsullarından istifadə edilməlidir. Bu üsullar tələbəyönümlü yanaşmanı və tələbələrin təlim prosesindəki fəal rol oynamasını təşviq etməlidir. İstifadə edilə biləcək qiymətləndirmə üsullarına nümunələr:
- yazılı tapşırıqlar;
 - bilik və bacarıqlara dair testlər, kompyuter əsaslı testlər;
 - şifahi təqdimatlar;
 - sorğular;
 - açıq müzakirələr;
 - praktika hesabatları, sahə işləri hesabatları;
 - praktikada, laboratoriyada müşahidələrə əsasən bacarıqların qiymətləndirilməsi;
 - layihə işlərinə dair hesabatlar;
 - portfolionun qiymətləndirilməsi;
 - frontal sorğu;
 - qrup şəklində və özünü qiymətləndirmə;
 - və s.
- 5.5. Təlim nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsində istifadə olunan üsullar aydın müəyyənləşdirilmiş meyarlara əsaslanmalıdır və təhsil müddətində tələbənin əldə etdiyi bilik, bacarıq və qabiliyyət səviyyəsini düzgün və etibarlı şəkildə müəyyən etməyə imkan verməlidir. Təlim nəticələrinin qiymətləndirilməsi zamanı müəllimlər şəffaflıq, qərəzsizlik, qarşılıqlı hörmət və humanistlik prinsiplərini rəhbər tutmalıdırlar.
- 5.6. Tələbələrə müəllimlərlə/qiymətləndiricilərlə təhsillərinin bütün aspektlərini, o cümlədən qiymətləndirmə prosesini müzakirə etmək imkanı verilməlidir. Ali təhsil müəssisəsi müvafiq qaydalara uyğun olaraq qiymətləndirmə prosesi, yaxud qiymətlə bağlı apelyasiya prosedurlarını müəyyən etməlidir.
- 5.7. Akademik etika təhsil prosesində önəmli yer tutur. Tələbələrə akademik dürüstlüyə riayət etmək, plagiarizm problemini anlamaq öyrədilir. Onlar intellektual əməyin əqli mülkiyyət hüquqları bərsində məlumatlandırılmalıdırlar.

6. Proqramın və hər bir fənnin təlim nəticələri

- 6.1. Təhsil proqramının təlim nəticələri, eləcə də hər bir fənnin təlim nəticələrinin müəyyənləşdirilməsi və hər bir fənnin sillabusunun hazırlanması ali təhsil müəssisəsinin/akademik heyətin səlahiyyətindədir.
- 6.2. Təlim nəticələri hər bir ali təhsil müəssisəsi tərəfindən Əlavə 1-dəki formaya uyğun olaraq müəyyənləşdirilir. Təlim nəticələri matrisində (Əlavə 2) fənlərlə təlim nəticələri arasındakı əlaqə əks olunmalıdır.
- 6.3. Təhsil Proqramının cəmiyyətin və əmək bazarının dəyişən ehtiyaclarına cavab verən nəzəri və praktiki məzmunu təmin etməsi məqsədilə fənlərin sillabusları müntəzəm şəkildə yenilənməlidir.

7. İnfrastruktur və kadr potensialı

- 7.1. Təhsil Proqramının tədris, öyrənmə və qiymətləndirmə prosesi ali təhsil müəssisəsinin aşağıdakı infrastruktura malik olmasını zəruri edir:
 - 050809 – “Turizm bələdçiliyi” ixtisasının təhsil proqramına müvafiq hazırlanmış tədris planında nəzərdə tutulan fənlər üzrə dərslərin aparılması, təcrübələrin keçirilməsi və elmi-tədqiqat işlərinin yerinə yetirilməsi üçün müvafiq İKT ilə təchiz olunmuş auditoriyalar, linqafon kabinetləri və s. ilə təmin olunmuş maddi-texniki bazası olmalıdır. Təhsilənlərin ali təhsil müəssisəsinin lokal şəbəkəsinə, internetə, məlumat bazalarına, elektron kitabxanalarına, axtarış sistemlərinə çıxışı təmin edilməlidir.
- 7.2. Ali təhsil müəssisələrinin professor-müəllim heyəti, bir qayda olaraq, elmi dərəcəyə (magistr, fəlsəfə doktoru, elmlər doktoru) malik olur. Digər dövlət, yaxud özəl müəssisələrdən və/və ya digər müvafiq təşkilatlardan gələn yüksək ixtisaslı mütəxəssislər də tədrisə cəlb oluna bilərlər.

8. Təcrübə

- 8.1. Təcrübə tələbənin nəzəri biliklərinin praktikada tətbiqi, eləcə də peşə bacarıqlarının gücləndirilməsi baxımından önəmlidir.
- 8.2. Təcrübə özəl şirkətdə, dövlət müəssisəsində, tədqiqat laboratoriyasında (eləcə də universitet, AMEA, özəl yerli, yaxud beynəlxalq təşkilat və şirkətlər və s.) təşkil oluna bilər.
- 8.3. Təcrübədən öncə ali təhsil müəssisəsi və təcrübə təşkil olunacaq şirkət/müəssisə/laboratoriya müqavilə imzalanmalıdır. Eyni zamanda, tələbənin fərdi müraciəti əsasında onun ixtisasına uyğun digər şirkət/müəssisə/laboratoriyada, o cümlədən xaricdə təcrübə keçməsinə icazə verilir. Müqavilədə şərtlər, tələbələrin hüquq və öhdəlikləri və digər zəruri təfərrüatlar əks olunur.
- 8.4. Təcrübənin qiymətləndirilməsi: - Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi, Təhsil Nazirliyinin əsasnamələri və digər hüquqi-normativ sənədlər əsasında aparılır.

9. Məşğulluq və ömürboyu təhsil

- 9.1. **050809 – Turizm bələdçiliyi** ixtisası üzrə Təhsil Proqramının məzunları iqtisadiyyatın uyğun sahələrində, turizm və xidmət sahələri üzrə peşə fəaliyyətləri istiqamətlərində istənilən uyğun peşədə işləyə bilərlər.
- 9.2. Ali təhsil müəssisəsi Təhsil Proqramının məzunlarının məşğulluğuna dair müntəzəm sorğular keçirməli, eləcə də vakant iş yerlərinə dair məlumatları öz veb sahifəsində yerləşdirməlidir.
- 9.3. **050809 – Turizm bələdçiliyi** ixtisası üzrə Təhsil Proqramının məzunları təhsillərini “Turizm bələdçiliyi”, “Turizm işinin təşkili”, “Turizm və otelçilik” sahələri üzrə Magistr proqramlarında davam etdirə bilərlər.

9.4. Təhsil müddətində əldə olunan bilik, bacarıq və yanaşmalar məzunların müstəqil şəkildə ömürboyu təhsil almaları üçün ilkin şərtləndir.

RAZILAŞDIRILMIŞDIR:

Azərbaycan Respublikasının Təhsil
Nazirliyinin Aparat rəhbərinin müavini,
Elm, ali və orta ixtisas təhsil şöbəsinin
müdiri

 Yaqub Piriye

"18" 08 2020-ci il

Səhiyyə, rifah və xidmət, Əsas (baza ali)
təhsil ixtisasları ixtisaslar qrupu üzrə
Dövlət Təhsil Proqramlarını hazırlayan
işçi qrupun sədri

 prof. Geray Geraybeyli

"17" 08 2020-ci il

Təhsil Proqramı və fənlər üzrə təlim nəticələri

Ali təhsil müəssisəsi Təhsil Proqramı və hər fənn üzrə gözlənilən təlim nəticələrini müəyyən etməlidir.

Təhsil Proqramının təlim nəticələri (PTN)
<p>PTN 1: (milli dövlətçilik) - Azərbaycan dövlətçiliyinin tarixi, hüquqi, siyasi, mədəni, ideoloji əsasları və müasir dünyadakı yeri və roluna dair sistemli və hərtərəfli bilikləri, dövlətimizin perspektiv inkişafını proqnozlaşdırma qabiliyyətlərini, beynəlxalq arenada Azərbaycan dövlətinin maraqlarını qorumaq qabiliyyətinə malik olduğunu nümayiş etdirir.</p>
<p>PTN 2 : (Ünsiyyət bacarıqları) - Azərbaycan dilində və ən azı bir xarici dildə sərbəst işgüzar və akademik ünsiyyət yaradır, hər iki dildə yüksək səviyyədə oxuma, dinləmə, danışmaq və yazışma sənətləri formalaşdırır.</p>
<p>PTN 3: (bələdçilik fəaliyyəti) - Bələdçilik fəaliyyətinin təşkili sahəsində nəzəri biliklərə və praktiki bacarıqlara yiyələnir; Azərbaycanın təbii və mədəni irs ehtiyatlarını bələdçilik fəaliyyəti mövqeyindən qiymətləndirir; bələdçi fəaliyyəti üçün zəruri olan məlumatları toplayır, təhlil edir və şərh edir; peşə fəaliyyətini müvafiq beynəlxalq standartlara (o cümlədən, dayanıqlı inkişaf prinsiplərinə) və hüquqi normalara uyğun qaydada həyata keçirir; turistlər üçün müxtəlif məzmunlu tədbirləri hazırlayır; bələdçi fəaliyyətinin təşkili üçün tələb olunan fiziki hazırlıq səviyyəsinə malik olur və müvafiq avadanlıqlardan istifadə etməyi bacarır.</p>
<p>PTN 4 : (turizm məhsulunun hazırlanması) - Turizm bazarında yeni trendləri təhlil edir və fərqli turist qruplarının xüsusiyyətlərini başa düşür; turizm resurslarından istifadə etməklə müəyyən edilmiş turist qrupu üçün tur paketi və proqramı təşkil edir; turist qrupuna göstəriləcək xidmətləri müəyyən edir, müəyyən edilmiş xidmətlər üçün marketing strategiyası hazırlayır və tətbiq edir; müvafiq ölkələrə, ərazilərə, şəhərlərə, tarixi yerlərə, abidələrə və turizm məkanlarına səfər və ekskursiyalar təşkil edir, o cümlədən nəqliyyat xidməti və gecələmək üçün yerlər təşkil edir; marşrut müəyyən edir və onun üzərində müddət, plan, dayanacaqlar, yemək və potensial əlaqədar şəxsləri təyin edir.</p>
<p>PTN 5: (maddi mədəni irs) - Azərbaycanın maddi mədəni irsini turizm ehtiyacları baxımından dəyərləndirir; ölkəmizdə tarixən formalaşmış şəhərsalma və memarlıq ənənələrini, onlara aid nümunələri və onların xüsusiyyətlərini turistlərə izah edir; Azərbaycanda arxeoloji qazıntılar nəticəsində aşkara çıxmış turizm əhəmiyyətli qədim yaşayış yerlərini və tapıntıları turist auditoriyasına anlaşılıq şəkildə təqdim etməyi bacarır. Azərbaycanda fəaliyyət göstərən muzeylərin fəaliyyətini izləməyi, muzeylərə turlar təşkil etməyi və bu muzeylərdə saxlanılan əsas eksponatlar barəsində turistlərə məlumat verməyi bacarır.</p>
<p>PTN 6: (qeyri-maddi mədəni irs – incəsənət və ədəbiyyat) – Azərbaycanda yaşayan müxtəlif etnik, dini və digər sosial qrupların qeyri-maddi mədəni irsini turizm ehtiyacları baxımından dəyərləndirir; Azərbaycan xalqının milli mədəni kimliyinin formalaşmasına təsir etmiş mühüm ədəbiyyat nümunələrini şərh edir; beynəlxalq və yerli təsviri incəsənətin əsas üslub xüsusiyyətlərini ayırd edir; dekorativ tətbiqi sənətin növlərini, kompozisiya xüsusiyyətlərini və elementlərini izah edir; milli bədii ifaçılıq sənətinin (musiqi, rəqs, teatr və s.) təşəkkül tarixi və janrlarını şərh edir; milli mədəni şüurun formalaşmasına töhfə vermiş görkəmli ədəbiyyat və incəsənət nümayəndələrinin yaradıcılığını izah edir.</p>

PTN 7: (təbii irs) – Azərbaycanın fiziki coğrafiyası haqqında biliklərə bələd olur; biomüxtəliflik, mühafizə olunan təbiət əraziləri (milli parklar, qoruqlar və s.) və təbiət abidələri, habelə turizm potensialı olan məkanlar, ekoturizm marşrutları haqqında məlumat toplayır, təhlil edir və turistlərin səfərlərini təşkil edir; təbii irsin mühafizəsi ilə bağlı mövcud qanunvericilik normalarına uyğun fəaliyyətini təşkil edir.

PTN 8: (sahibkarlıq fəaliyyəti) – Sahibkarlıq fəaliyyətinin təşkil edilməsi ilə bağlı idarəçilik sərişələrinə yiyələnir, o cümlədən peşə fəaliyyəti ilə bağlı mühasibatlıq və maliyyə hesabatlılığını təmin edir; layihələrin idarə edilməsi sahəsində müvafiq bacarıqlara yiyələnir; turizmde sahibkarlıq fəaliyyətini etik prinsiplərə və qanunvericiliyin tələblərinə uyğun formada təşkil edə bilir.

PTN 9: (şəxsi və peşəkar inkişaf) - Peşə fəaliyyətində təşəbbüskarlıq, məsuliyyət, liderlik və komandada işləmək bacarıqlarını nümayiş etdirir, turizm fəaliyyətində rastlaşa biləcəyi mürəkkəb vəziyyətlərdə məsuliyyəti öz üzərinə götürərək problemi həll edir, bilik və bacarıqlarını inkişaf etdirmək məqsədilə vəziyyəti və özünü yenidən qiymətləndirmək və özünütənqid bacarığını nümayiş etdirir; danışıqları aparmaq və satış bacarıqlarına yiyələnir; beynəlxalq mühitdə müxtəlif mədəniyyətlərdən olan insanlarla konstruktiv iş münasibətləri saxlayır.

PTN 10: (IT bacarıqları) - Peşə fəaliyyəti ilə əlaqədar məsələlərin həlli üçün müvafiq informasiya texnologiyaları, o cümlədən proqram təminatlarından istifadə edir.

Fənlər üzrə təlim nəticələri (FTN)

Azərbaycan tarixi

1. Azərbaycanın dövlətçilik ənənələrinə sədaqət hissi formalaşdırır, bunun üçün dövlətçilik ənənələrinin keçmişi və bu günü haqqında zəruri biliyə malik olduğunu nümayiş etdirir, faktları ümumiləşdirir.
2. Əldə olunan biliklərdən cəmiyyətin müasir vəziyyətinin qiymətləndirilməsində istifadə etmək vərdişlərinə yiyələnir.
3. Azərbaycanın dövlətçilik ənənələrinin tarixi haqqında, onun yaranması, formalaşması və inkişafı dinamikasını dövrün xüsusiyyətləri baxımından izah edir, onlar arasında səbəb və nəticə əlaqələrini təhlil edir və ona münasibət bildirir.
4. Müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin formalaşmasına təsir edən siyasi, ideoloji, iqtisadi və mədəni amillərin rolunu təhlil və tədqiq edir, fəal vətəndaşlıq mövqeyi nümayiş etdirir.
5. Müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin möhkəmləndirilməsi və inkişafında tarixi şəxsiyyətlərin rolunu dəyərləndirir.
6. Müasir dünyada Azərbaycan dövlətçiliyinin yeri və rolunu sistemli təhlil edir, fərziyyə və mülahizələr irəli sürür, təkliflər verir, debatlarda, dikussiyalarda, müzakirələrdə ictimai rəy formalaşdırıcı məsələlər etrfində təkliflərlə çıxış edir.

Azərbaycan dilində işgüzar və akademik kommunikasiya

1. Təlim prosesində akademik dildə təqdimat etməyi bacarır.
2. Nətiqlik bacarığını mənimsəyir və tətbiq edir.
3. Akademik və işgüzar yazı bacarıqlarını mənimsəyir və tətbiq edir.
4. Təlim prosesində qazandıqları bilikləri tətbiq etməyi bacarır.
5. Məqsədəuyğun seçdiyi metod və vasitələrin əhəmiyyətini əsaslandırmaq və təcrübədə tətbiq etməyi bacarır.
6. Təlim nailiyyətlərini qiymətləndirmək üçün müvafiq meyarları seçir və tətbiq edir.

Xarici dildə işgüzar və akademik kommunikasiya

1. Ən çox əlaqəli olan sahələrə (şəxsi və ailə məlumatları, alış-veriş, yerli coğrafiya, məşğulluq və s.) aid məlumatları bilir və sadə cümlələrlə ifadə edir.
2. Gündəlik həyatda sadə cümlələrdən istifadə etməklə ünsiyyət qurur.
3. Müxtəlif işgüzar vəziyyətlərdə ünsiyyət qurur.
4. Gündəlik və peşə həyatlarında qarşılaşa biləcəkləri fərqli kontekstlərdə şifahi şəkildə ünsiyyət qurur.
5. İşgüzar və akademik yazının xüsusiyyətlərini bilir, fərqli kontekstlərdə mətnlər hazırlayır.
6. Akademik və işgüzar nitqin məzmununu və quruluşunu bilir, ünsiyyət əlaqələrində istifadə edir.

Turizmə giriş

1. Turizm sahəsində əsas anlayışların və terminlərin mənasını başa düşür.
2. Turizm növlərini və onların xüsusiyyətlərini təsvir edir.
3. Turizmin formalarını təsvir edir.
4. Turizm dəyər zəncirində iştirak edən turizm və əsudə vaxt sənayesi haqqında məlumatlı müzakirə aparır.
5. Turizmlə əlaqəli sahələrin funksiyalarını izah edir.
6. Turizm sahəsində mövcud olan etibarlı məlumat mənbələrini müəyyən edir və onlardan istifadə edir.

Bələdçiliyin əsasları

1. Turizm bələdçiliyi fəaliyyətinin mahiyyətini başa düşür.
2. Bələdçiliyin əsas xüsusiyyətləri və iş prinsipləri haqqında təsəvvürə sahib olur.
3. Bələdçilik fəaliyyətinin təşkili üçün nəzəri biliklərə yiyələnir.
4. Bələdçilik fəaliyyətinin təşkili sahəsində zəruri praktiki bacarıqlar qazanır.
5. Bələdçilik texnikasından xəbərdardır.
6. "Bələdçi çantası" nın mahiyyətini izah edə bilir.

Azərbaycan coğrafiyası

1. Azərbaycanın coğrafi mövqeyini qiymətləndirir, Azərbaycanın ərazisi, sərhədləri, geoloji quruluşu haqqında müfəssəl bilikləri təqdim edir.
2. Qonşu ölkələr, eləcə də dünya ölkələri ilə siyasi və iqtisadi münasibətləri təhlil edir.
3. Azərbaycanın təbii şəraiti və ehtiyatlarını qiymətləndirir.
4. Xəzər dənizi və onun problemləri, respublikanın şəhər və rayonları, həmçinin ölkə əhalisinin demoqrafik vəziyyəti, əmək bazarı və məşğulluğu, məskunlaşma səviyyəsi barədə müzakirə aparır.
5. İqtisadiyyatın müxtəlif sahələrinin xüsusiyyətlərini izah edir, kənd təsərrüfatı və aqrar sənaye kompleksləri haqqında məlumatları şərh edir.
6. Azərbaycanda ekoloji problemləri təhlil etməyi bacarır, onların meydana gəlmə səbəblərini müəyyən edir və həlli yollarını təklif edir.

Dayanıqlı turizm

1. Turizm və qonaqpərvərlik sənayesində dayanıqlı inkişaf konsepsiyasının mahiyyətini izah edir.
2. Dayanıqlı inkişafın əsas elementləri olan iqtisadi rentabellik, icmanın rifahı, müştəri məmnuniyyəti, məşğulluğun keyfiyyəti, sosial bərabərlik, yerli səviyyədə nəzarət, mədəni zənginlik, bioloji müxtəliflik, resurs səmərəliliyi, ekoloji təmizlik və digər analoji prinsiplərin mahiyyətini turizm siyasəti və idarəetməsi çərçivəsində izah edir.
3. Turizmin müxtəlif yan təsirlərini (ing. "spillover effects") müəyyən edə bilir.
4. Turizmin ətraf mühitə təsirinin səbəblərini və nəticələrini izah edir.
5. Ətraf mühitə mənfi təsirlərin aradan qaldırılması yollarını təklif edir.
6. Fərqli inkişaf mərhələlərində olan ölkələrdə spesifik turizm məhsullarının və destinasiyalarının dayanıqlı inkişafı üçün tələb olunan alətlər və siyasətlərə nümunələr göstərir.

Turizm hüququ

1. Turizm sənayesi subyektlərinin hüquqi vəziyyəti barədə əsas məsələləri başa düşür.
2. Turizm hüququ sahəsində əsas milli və beynəlxalq hüquq normalarını izah edir və onların müqayisəli hüquqi təhlilini aparır.
3. Turizm hüququnun digər hüquq sahələri ilə qarşılıqlı əlaqələrini izah edir və digər hüquq sahələrində turizm sənayesinin fəaliyyətini təhlil edir.
4. Turizm sahəsi üzrə beynəlxalq və ya digər nümunəvi ölkələrin hüquq sistemlərini təhlil edir.
5. Turizm sənayesinin inkişafı və dayanıqlılığının təmin edilməsi üzrə yaranan müxtəlif növ hüquqi çətinliklərin təhlilini apara bilir.
6. Təhlilin nəticələrini strateji planlaşdırma kontekstində tətbiq edir.

Turizm məhsulunun hazırlanması

1. Turizm məhsulu haqqında əsas anlayışları başa düşür.
2. Turizm məhsullarının təbiətini və quruluşunu təsvir edir.
3. Turizm məhsulunun müxtəlif xüsusiyyətlərini fərqləndirir, onun yaradılması və inkişafı üçün istifadə olunan metod və strategiyaları tətbiq edir.
4. Turizm məhsulunun inkişafında ümumi keyfiyyət idarəetmə məsələlərini başa düşür və nəzərə alır.
5. Turizm məhsulunun heyat dövrünü başa düşür, məhsulun hazırlanmasının müxtəlif mərhələlərində yaranan problemləri müəyyən edir, eləcə də həll yollarını təklif edir.
6. Turizm məhsulunun yaradılmasında beynəlxalq təcrübəni araşdırır, yerli əhəmiyyətli innovativ təkliflər irəli sürür.

Turizm marşrutları və Ekskursiya işinin təşkili

1. Turizm marşrutları haqqında anlayışa malikdir.
2. "Böyük İpək yolu", "Azərbaycanda alman izləri", "Şərab yolu", "Azərbaycanda arxeoloji turizm" və digər

marşrutların keçdiyi ərazilər haqqında biliklərə malikdir.

3. Qeyd edilən marşrutların xüsusiyyətlərini, marşrutda yerləşən abidələri və görməli yerləri izah edir.
4. Tarixi-mədəni abidələrdən istifadə etməklə yeni marşrutlar hazırlamağı, həmin marşrutlara ekskursantları cəlb etməyi, ekskursiyaların hazırlanması və keçirilməsini bacarır.
5. Müxtəlif coğrafi və mədəni mühitlərdə ekskursiyaların planlaşdırılması, hazırlanması və həyata keçirilməsinin əsas xüsusiyyətləri və mərhələlərini izah edir.
6. Ekskursiyaların təşkili sahəsində öyrənmiş bilikləri tətbiq edir.

Turist davranışı və psixologiyası

1. Tələbə turist davranışı və psixologiyası ilə bağlı əsas anlayışlarla tanış olur.
2. Psixologiya elminə aid müvafiq anlayışları turizm sahəsinə tətbiq edərək turistlərin səyahət motivasiyası, münasibəti və təsəvvürlərinin əsas xüsusiyyətləri izah edir.
3. Turistlərin informasiya əldə etməklə bağlı davranışını, səyahət qərarının verilməsi prosesinin müxtəlif mərhələlərini (xəyal etmə, planlama, sifariş vermə, səyahət etmə, səyahət sonrası xatırlama və tövsiyə vermə) və ona təsir edən amilləri, o cümlədən destinasiya ilə bağlı turistlər arasında olan təsəvvürləri təsvir və şərh edir.
4. Müxtəlif turist növlərini (macera seven, ailə ilə səyahət edən, yaşlı-araşdırmaçı, subay, cütlüklər, tələbə, işgüzar, təcrübəli, orta-yaşlı, təqaüdüçü turistlər, sağlamlıq üçün səyahət edənlər, investitorlar, yeni ailə quranlar, SSRİ-də doğulanlar, dövlət qulluqçuları, dindar ailə turistləri, eko-turistlər, tarix və mədəniyyət sevenlər turistlər və s.), turizmde sosial rolları və turistlərin stereotiplərini müzakirə edir.
5. Destinasiya təcrübəsinin əsas xüsusiyyətlərini, o cümlədən emosiyaların əhəmiyyətini izah edir.
6. Turizm destinasiyasının imic təhlilini aparır.

Ədəbiyyat və milli mədəni kimlik

1. Azərbaycan folkloru və ədəbiyyatının əsas nümunələrini tanıyır.
2. Azərbaycan xalqının milli mədəni kimliyinin formalaşmasına təsir etmiş milli və beynəlxalq ədəbiyyatın görkəmli nümayəndələrinin həyat və yaradıcılığı haqqında müzakirə aparır.
3. Milli kimliyin formalaşmasına töhfə vermiş əsas ədəbi əsərlərin tənqidi təhlilini vəə bilir.
4. Milli ədəbiyyatın əsas tarixi inkişaf meyllərinin izah edir.
5. Azərbaycan ədəbiyyatının milli kimliyin formalaşmasında rolu barəsində şərh verir.
6. Məşhur yazıçı və şairlərin həyatı ilə bağlı mədəni abidələri (ev muzeyləri, heykəllər və s.) tanıyır və onların tarixi barəsində təqdimat edir.

Etnoqrafiya

1. Etnoqrafiya sahəsində əsas anlayışların mənalarını başa düşür.
2. Etnoqrafiya sahəsində nəzəri yanaşmalara bələddir.
3. Mədəni müxtəlifliyi və mədəniyyətlərin inkişaf xüsusiyyətlərini elmi yanaşmalardan istifadə edərək izah edir.
4. Müxtəlif sosial qrupların mədəni özünəməxsusluğunu və davranış xüsusiyyətlərini təsvir edir.
5. Yerli mədəniyyətlər və qloballaşma arasında qarşılıqlı əlaqələri və ziddiyyətləri şərh edir.
6. Azərbaycanda mövcud olan zəngin qeyri-maddi mədəni irsin əhəmiyyətini, müxtəlifliyini və tarixini şərh edir.

Təsviri incəsənət

1. Təsviri sənət sahələrinin təşəkkül tarixini təsvir edir.
2. Təsviri incəsənətin əsas anlayışlarının mənalarını izah edir.
3. Təsviri sənət sahələrinin və növlərinin təsnifatı, onların beynəlxalq və regional kontekstdə müqayisəli təhlilini aparır.
4. Azərbaycan təsviri sənətinin əsas xüsusiyyətlərini və trendlərini tarixi və coğrafi kontekstdə müqayisəli izah edir.
5. Azərbaycan təsviri sənət nümunələrindən misallar gətirə bilir.
6. Beynəlxalq və milli təsviri incəsənətin əsas müəllifləri və nümunələri haqqında məlumatlı müzakirə apara bilir.

Azərbaycanın şəhərsalma tarixi

1. Şəhərsalmanın tarixi və beynəlxalq ənənələri haqqında ümumi təsəvvürə malikdir.
2. Azərbaycanın tarixi əhəmiyyət kəsb edən əsas yaşayış məntəqələrinin formalaşma tarixini təsvir edir.
3. Ölkəmizdə tarixi əhəmiyyət kəsb edən əsas yaşayış məntəqələrinin planlaşdırılması məntiqini şərh edir.
4. Şəhər planlaşdırılmasının müxtəlif aspektlərini kompleks şəkildə və konkret nümunələr əsasında izah edir.
5. Azərbaycanın şəhərsalma ənənələrinə təsir etmiş beynəlxalq mədəni təsirləri şərh edir.
6. "İçəri şəhər" in tarixini və memarlıq üslubunu izah edə bilir.

Memarlığa giriş

1. Beynəlxalq və milli memarlıq üslublarını müqayisəli şəkildə təsvir edir.
2. Beynəlxalq və milli memarlıq üslublarının əsas xüsusiyyətlərini izah edir.
3. Azərbaycanın memarlıq ənənəsini və onun mədəni özünəməxsusluğunu tarixi kontekstdə izah edə bilir.
4. Ölkəmizin memarlıq ənənəsini coğrafi kontekstdə izah edir.

5. *Beynəlxalq və milli memarlıq sənətinin əsas nümayəndələri/nümunələri haqqında məlumatlı müzakirə aparır.*
6. *Azərbaycanın müxtəlif regionlarında təşəkkül tapmış fərqli memarlıq ənənələrini müqayisəli təhlil edir.*

Bədii ifaçılıq sənətinin tarixi

1. *Azərbaycanın bədii ifaçılıq sənətinin tarixinə bələddir.*
2. *Azərbaycanın bədii ifaçılıq sənətinin müxtəlif janrlarının inkişaf trendlərini müzakirə edir.*
3. *Azərbaycanın musiqi sənətinin görkəmli nümayəndələrini və yaradıcılıq nümunələrini təqdim edir.*
4. *Ölkəmizin məşhur rəqsləri və rəqs qrupları haqqında nümunələr təqdim edir.*
5. *Azərbaycanın teatr sənətindən nümunələr göstərə bilir.*
6. *Azərbaycanın bədii ifaçılıq sənətini global və regional kontekstdə müqayisəli şərh edir.*

Dünya və Azərbaycan muzeyləri

1. *Muzeysünaslıq sənətinin əsas funksiyalarını və məqsədlərini izah edir.*
2. *Dünyanın məşhur muzeyləri haqqında izah verə bilir.*
3. *Azərbaycanın müxtəlif məzmunlu muzeylərini təsvir edir.*
4. *Ölkə muzeylərində saxlanılan önəmli eksponatlar barəsində məlumatlıdır.*
5. *Azərbaycana məxsus, lakin xarici muzeylərdə saxlanılan eksponatlar haqqında məlumatlıdır.*
6. *Muzeylərin turizm fəaliyyətinin təşkili prosesində rolunu qiymətləndirir.*

Dekorativ tətbiqi sənət

1. *Dünyada və Azərbaycanda dekorativ tətbiqi sənətin inkişaf tarixinə bələddir.*
2. *Dekorativ tətbiqi sənət növlərini təsnifləşdirməyi bacarır.*
3. *Dekorativ tətbiqi sənət növlərinin kompozisiya xüsusiyyətlərini fərqləndirir.*
4. *Dünyada və Azərbaycanda dekorativ tətbiqi sənətdə istifadə olunan ornamentlər və naxışları ayırd edə və izah edir.*
5. *Azərbaycanın fərqli regionlarında yayılmış müxtəlif dekorativ tətbiqi sənət ənənələrini şərh edir.*
6. *Xalq yaradıcılığının əsas bədii obrazlarının mənalarını başa düşür.*

Menecmentin əsasları

1. *Menecmentin inkişaf tarixinin əsas mərhələlərini, onun başlıca nəzəriyyələrini və anlayışlarını təsvir edir.*
2. *Biznes idarəetməsi sahəsində əsas anlayışları və menecment funksiyalarını izah edir.*
3. *Biznes mühitini təhlil etməyi və təşkilatın müxtəlif maraqlı tərəflərinin ehtiyaclarını nəzərə almağın yollarını başa düşür.*
4. *Şirkətin missiya və gələcəyə baxışı ilə bağlı nümunələr göstərir.*
5. *Müxtəlif idarəetmə səviyyələrində menecerin malik olduğu bacarıqlara yiyələnir.*
6. *Menecerin icra etdiyi tapşırıqları və təşkilatda oynadığı rolunu izah edir.*

Marketinqin əsasları

1. *Təşkilatın ayrılmaz elementi kimi marketinqin funksiyasını təsvir edir.*
2. *Marketinqin biznesdə rolunu və onun təsirlərini izah edir.*
3. *Strateji və əməliyyat marketinqi arasında fərqi ayırd edir, əməliyyat marketinqinin, məhsul siyasəti və xidmət marketinqinin əsas cəhətlərini izah edir.*
4. *Marketinqin müştəri məmnuniyyətini və dəyəri artırmaq üçün əhəmiyyətini müzakirə edir.*
5. *Marketinqin əsas anlayışları və alətlərini, habelə istehlak məhsulları/xidmətləri və istehsal məhsulları/xidmətləri arasındakı fərqləri izah edir.*
6. *Səgmentləşdirmə, hədəfləmə və mövqələşdirmə anlayışlarını izah edir, müxtəlif kommunikasiya kanalları və onların xüsusiyyətlərini fərqləndirir.*

Mühasibat uçotu

1. *Mühasibat uçotu prinsiplərini tətbiq edir və mühasibat sisteminin müxtəlif bölmələrinin qarşılıqlı əlaqəsini izah edir.*
2. *Mühasibat uçotu qaydalarının təsirini izah edir və şirkət hesablarının əsas bazasını hazırlayır.*
3. *Maliyyə hesabatlarının elementlərini, ikili yazılış sistemini və yoxlama balansını bilir, mühasibat düzəlişləri daxil olmaqla sadə illik maliyyə hesabatlarını hazırlayır.*
4. *Özəl və ictimai məhdud şirkətlər arasındakı fərqi izah edir, istehsalçılar və xidmət təminatçıları üçün şirkət hesablarının əsas bazasını hazırlayır.*
5. *Yerləşdirmə sənayesi üçün Vahid Hesablama Sistemindən istifadə edərək turizm təşkilatlarının yekun hesabatlarını tətbiq edir.*
6. *Əsas nisbətlərdən və mühasibat uçotunun digər metodlarından istifadə edib maliyyə nəticələrini təhlil edir, məsrəf anlayışını müxtəlif qərar qəbulətmə situasiyalarına tətbiq edir.*

Arxeologiya, mədəniyyət və turizm

1. *Arxeologiya sahəsinin əsas anlayışları və nəzəri yanaşmalarına bələddir.*
2. *"Arxeoloji turizm" anlayışını izah edə bilir.*

3. Arxeoloji tədqiqatların aparılması metodları barəsində ilkin təsəvvürə malikdir.
4. Ayrı-ayrı arxeoloji abidələrin timsalında istifadə olunan tədqiqat üsulları və texnikalarını şərh edir.
5. Ölkəmizdəki arxeoloji abidələr haqqında məlumatlıdır.
6. Azərbaycanın əsas arxeoloji abidələrinin tarixi və əhəmiyyətini izah edir.

Turizmde vasitəçilər

1. Tələbə tur operatorları, səyahət agentlikləri və müştərək müəssisələrin strukturunu, onların yaradılması qaydalarını bilir.
2. Turizm sənayesinə daxil olan iştirakçıları və onları rollarını təsvir edir.
3. Tur operatorlar üçün xüsusi tələbləri – biznes tələblərini, kvalifikasiyaları və məhsul barəsində biliyi təqdim edir.
4. Tur paketləri hazırlamağı və maliyyə planlaşdırılmasını həyata keçirir.
5. Tur paketlərin qiymətləndirilməsi, qiymət siyasəti, tariflər və marketinq alətlərini tətbiq edir.
6. Turpaketlərin turistlərə satışı kanallarını izah edir.

Sosial tədqiqata giriş

1. Elmin fəlsəfəsinin əsas anlayışlarını və ideyalarını başa düşür.
2. Elmi tədqiqat metodlarını təsnifləşdirir.
3. Keyfiyyət əsaslı tədqiqat metodlarını fərqləndirir və onun əsas xüsusiyyətlərini şərh edir.
4. Kəmiyyət əsaslı tədqiqat metodlarını fərqləndirir və onun əsas xüsusiyyətlərini şərh edir.
5. Elmi tədqiqat prosesinin məntiqini, tələblərini və mərhələlərini şərh edir və tətbiq edir.
6. Elmi tədqiqatların aparılmasının etik prinsiplərini başa düşür və tədqiqat fəaliyyətində onlara riayət edir.

Xarici dil

1. Öyrənilən dildə mükəmməl tərcümə etmə bacarığına yiyələnir.
2. Ölkənin siyasi quruluşu və tarixini xarici dildə izah edir.
3. Azərbaycanın iqtisadiyyatını öyrəndiyi dildə şərh edir.
4. Ölkəmizin mədəniyyətini xarici dildə nümunələrlə izah edir.
5. Azərbaycan ədəbiyyatı və digərləri haqqında xarici dildə dolğun məlumat çatdırmağa bilir.
6. Xarici dildə nitqi yüksək səviyyədə başa düşür.

Mülki müdafiə və ilkin tibbi yardım

1. Fövqəladə hallarda əhəlinin müdafiəsinin və ərazinin mühafizəsinin əsas üsullarını, kollektiv və fərdi mühafizə vasitələrini bilir, onlardan istifadə qaydalarını şərh edir.
2. Fövqəladə hallar zamanı rabitə və xəbərdarlıq sistemlərinin vacibliyini bilir və onlardan istifadə qaydalarını nümayiş etdirir.
3. Fövqəladə hallarda evdə, küçədə, məktəbdə davranış qaydalarını bilir və ona əməl edir.
4. Fövqəladə hallarda tənəffüs üzvlərinin qorunması üçün sadə vasitələrin necə hazırlanması və istifadə qaydalarını bilir və şərh edir.
5. Müxtəlif zədələnmə zamanı ilk tibbi yardımın məqsəd və vəzifələrini, prinsiplərini, göstərilmə qaydalarını bilir və tətbiq edir.
6. Geniş yayılmış xəstəliklərin növlərini, onların yaranma səbəblərini, əlamətlərini, profilaktikasını, yoluxucu xəstəliklərdən qorunma qaydalarını bilir və şərh edir.

Fənlərin və Təhsil Proqramının təlim nəticələrinin matrisi

Ali təhsil müəssisəsi aşağıdakı cədvəldən istifadə edərək ixtisasın Təhsil Proqramının və hər fənn üzrə təlim nəticələrinin əldə olunmasına necə dəstək verdiyini müəyyən etməlidir.

Blokun adı	Fənlərin adı	Proqramın təlim nəticələri									
		PTN 1	PTN 2	PTN 3	PTN 4	PTN 5	PTN 6	PTN 7	PTN 8	PTN 9	PTN 10
Ümumi fənlər	Azərbaycan tarixi	X									
	Azərbaycan dilində işgüzar və akademik kommunikasiya		X								
	Xarici dilde işgüzar və akademik kommunikasiya		X								
Seçmə fənlər											
İxtisas fənləri	Turizmə giriş			X	X	X	X	X			
	Bələdçiliyin əsasları			X	X	X	X	X	X	X	
	Azərbaycan coğrafiyası	X		X	X	X		X			
	Dayanıqlı turizm			X	X	X	X	X	X		
	Turizm hüququ	X		X	X	X	X	X	X		
	Turizm məhsulunun hazırlanması			X	X	X	X	X	X	X	X
	Turizm marşrutları və ekskursiya işinin təşkili			X	X	X	X	X		X	X
	Turist davranışı və psixologiyası			X	X					X	
	Ədəbiyyat və milli mədəni kimlik	X			X	X	X				
	Etnoqrafiya	X		X	X		X				
	Təsviri incəsənət					X	X				
	Azərbaycanın şəhərsalma tarixi			X		X					

Memarlığa giriş			X		X					
Bədii ifadəçilik sənətinin tarixi			X	X		X				
Dünya və Azərbaycan muzeyləri			X	X	X	X	X	X		X
Dekorativ tətbiqi sənət			X	X	X	X		X	X	X
Mənecmentin əsasları			X	X				X	X	
Marketinqin əsasları			X	X	X	X	X	X	X	X
Mühasibat uçotu								X		X
Arxeologiya, mədəniyyət və turizm	X		X	X	X	X	X	X		
Turizmdə vasitəçilər			X	X				X		X
Sosial tədqiqata giriş				X	X	X				X
Xarici dil		X								
Mülki müdafiə və ilkin tibbi yardım							X		X	

